

Biologisk mångfald i Linnés hembygd i Småland. 2. Rödlistade växter och svampar i Stenbrohults socken

Linnés småländska hembygd var helt säkert en mycket omväxlande och artrik miljö som kanske bidrog till hans stora naturintresse. I den här artikeln får vi klart för oss att det fortfarande finns stora naturvärden att uppmärksamma och bevara i trakten.

SVEN G. NILSSON, GILLIS ARONSSON & SVANTE HULTENGREN

Prästsonen Carl Linnaeus (senare adlad till Carl von Linné) föddes år 1707 i Råshult, mitt i Stenbrohults socken i södra Småland. Innan han var två år flyttade familjen till Stenbrohults prästgård en dryg kilometer därifrån. Här intill kyrkan vid Möckelns strand växte den unge Linné upp och tillbringade sina somrar fram till och med 1728. Han har i flera skrifter prisat sin hembygd, men tyvärr gjorde han aldrig någon förteckning över traktens växter. Endast för ett fåtal arter finns noteringar från Stenbrohult av Linné. Professorn i växtbiologi vid Uppsala universitet Rutger Sernander beklagade detta faktum och föreslog att kärl-

Översvämningszonen kring den oreglerade Möckeln är viktig för bland annat klockgentiana, sjötätel och hårklomossa. Bilden är från en betad strand på östra Höö vid högvatten i februari 2002. Foto: Sven G. Nilsson. Lake Möckeln is unregulated, and the seasonally inundated zone is a suitable habitat for *Gentiana pneumonanthe*, *Deschampsia setacea*, and the moss *Dichelyma capillaceum*.

växtfloran skulle inventeras (Sernander 1921). Så skedde också under 1920-talet av läkaren Nils Johnsson, som redan tidigare under sin skolgång på 1870-talet samlat växter i Stenbrohult. Tyvärr publicerades aldrig denna inventering, men en artförteckning med lokaluppgifter för ovanligare arter finns bevarad (Johnsson ms).

Nästa kärlväxtinventering utfördes i socknen i början av 1970-talet, men endast ett fåtal uppgifter finns publicerade från denna (Nilsson & Nilsson 1978, Nilsson 1993, Nilsson m.fl. 1994, Nilsson & Rundlöf 1996). Övriga organismgrupper tycks inte ha inventerats förrän

Dominerande trädslag / Dominating tree

- Björk / Birch
- Bok / Beech
- Ek / Oak
- Ädelöf (ask, alm, lönn) / Ash, elm or maple
- Al / Alder
- Asp / Aspen
- Salix / Sallow
- Lind / Lime
- Trivialöf / Birch, alder or aspen
- Hassel / Hazel
- Allmän väg / Main roads
- Bilväg / Small roads
- Järnväg / Railroad
- Vatten / Water

Centrala Stenbrohults socken med gårdsnamn samt skog med minst 30 % lövträd som är över 10 m höga visad med olika färger. Trädslagen har tolkats från infraröda flygbilder och kan vara fel i enstaka bestånd.

Karta: Maj Rundlöf.

The central part of Stenbrohult parish. Tree stands with at least 30% deciduous trees with heights over 10 m are indicated.

Tabell 1. Antal rödlistade växter och svampar i centrala Stenbrohults socken funna 1970–2002.

Observera att ett fåtal arter kan förekomma i mer än en biotop, t.ex. hårklomossa som är beroende av både träd och våtmarker. EN: starkt hotad, VU: sårbar, NT: missgynnad.

Numbers of red-listed species in Stenbrohult parish found in 1970–2002. EN: endangered, VU: vulnerable, NT: near threatened.

	Trädberoende On and below trees			Ängs- o. betesmark In grasslands			Våtmarker In wetlands			Totalt All		
	EN	VU	NT	EN	VU	NT	EN	VU	NT	EN	VU	NT
Kärlväxter Vascular plants	0	1	0	0	2	4*	0	3	3	0	5	6
Mossor Bryophytes	0	1	2	0	0	1	0	1	0	0	1	2
Svampar Fungi	1	3	27	1	6	13	0	0	0	2	9	40
Lavar Lichens	1	7	17**	0	0	1	0	0	0	1	7	18
Totalt All	2	12	46**	1	8	19*	0	4	3	3	22	66

*Här ingår även tre åkerogräs. Including three weeds.

**Två arter i kategori DD har här lagts till NT. Including two species in category DD.

under de senaste femton åren (diverse uppgifter i Aronsson 1991, Arup & Ekman 1992, Nilsson 1993, Nilsson m.fl. 1994, Nilsson & Rundlöf 1996, 2001, Arup m.fl. 1997, Lindblad & Nilsson 1999). För att råda bot på denna brist på biologisk kunskap om den trakt som Linné växte upp i planeras en serie artiklar om den biologiska mångfalden i Stenbrohults socken. I denna andra del behandlas rödlistade kärlväxter, mossor, svampar och lavar (Gärdenfors 2000).

Sammanställningen omfattar perioden 1970–2002, och innefattar de fynd av rödlistade arter av växter och svampar som kommit till vår kännedom från området Höö–Bölsö–Röshult–Steningen–Sällhult–Möckelsnäs–Höö, alltså den centrala delen av Stenbrohults socken. Området omfattar ungefär hälften av socknens landyta, som totalt upptar nästan en kvadratkilometer. I denna del av Stenbrohult utgör lövträden närmare 30 % av virkesförrådet, jämfört med 10–15 % i socknens övriga delar (Nilsson & Rundlöf 1996). Ek, bok och lind förekommer ställvis rikligt, särskilt i anslutning till Möckeln (se karta). Ungefär hälften av lövskogen högre än

10 m utgörs av ädellövskog (Rundlöf 2002). De senaste fyrtio åren har täta granbestånd planterats på den avverkade skogsmarken, men de flesta lövskogar har skonats från kalavverkning. Stenbrohult räknas nu som skogsbygd, med knappt 10 % av marken som åker- och betesmark. Myrarna har dikats ut i stor utsträckning och använts för torvtäkt. Av mossar och kärr är därför endast översvämningsmader längs Helge å och vid Möckeln någorlunda intakta.

En rik mångfald avslöjad

En sammanställning av den hittills kända länsvisa förekomsten av rödlistade arter för några år sedan visade att Kronobergs län tillhörde de artfattigaste länen (Gustafsson & Ahlén 1996). Det stora antalet rödlistade arter som under senare år påträffats i Linnés hembygd är därför överraskande (tabell 1). Av de påträffade rödlistade arterna var hela 24 svampar och fem lavar tidigare inte kända från Kronobergs län, och elva av svamparna och en lavart var inte ens funna i Småland innan de hittades i Stenbrohult. En förklaring till det stora antalet nya svamp-

fynd verkar vara att markerna i Stenbrohult är ovanligt rika på sällsynta svampar, samtidigt som få mykologer tidigare har undersökt denna del av Sverige. Även lavfloran är rik på rödlistade arter och Stenbrohultsområdet tillhör de främsta i landet (Arup m.fl. 1997, 1999, Nilsson & Niklasson ms). Att så många rödlistade arter är funna i Stenbrohult har flera orsaker förutom de relativt omfattande undersökningarna:

1. På kyrkans tre gårdar som gränsar till varandra (Stenbrohults prästgård, Djäknabygd och Råshults södergård), samt i två områden som tidigare ingick i stora fastigheter (Taxås–Möckelsnäs och Diö bokskog) finns uppenbarligen en lång skoglig kontinuitet (Nilsson & Rundlöf 1996; se även Lindbladh & Bradshaw 1995, 1998, Lindbladh & Nilsson 1999). Lunglaven *Lobaria pulmonaria*, som anses vara en bra indikatorart på sådan kontinuitet, förekommer i området enbart på dessa fastigheter (Öckinger 2001, S. G. Nilsson opubl.). Särskilt intressant är att de rikligaste förekomsterna av lunglav sammanfaller med de två områden som för 150 år sedan utpekades som de med den bästa timmerskogen i socknen och med riklig förekomst av lövträd (Nilsson & Rundlöf 1996). Åldersbestämning av ett antal ädellövträd på dessa gårdar visar på relativt många träd som är 150–400 år gamla (Öckinger 2001, M. Niklasson opubl.). Nästan alla fynd av rödlistade och trädberoende svampar och lavar har gjorts på dessa gårdar i ädellövskog med lång skoglig kontinuitet (se fyndlistan nedan). I ett av traktens största sammanhängande lövskogsområden på Tångarne har däremot betydligt färre fynd av sådana arter gjorts.

2. Spridda i området finns små grönstenshöjder med lättvittrade mineral och en högre kalkhalt än kringliggande urberg. Flera av dessa höjder är förstörda av bergtäkt under 1900-talet, men de är fortfarande relativt intakta på gårdarna Möckelsnäs, Taxås, Höö och Tångarne i den västra delen. Dessa områden är till största delen skyddade som naturreservat, och sedan länge kända för sin rika kärlväxtflora. Lundväxter som långsvingel *Festuca gigantea*, lundelm *Elymus caninus*, vispstarr *Carex digitata*, trolldruva

Actaea spicata, smånunneört *Corydalis intermedia*, underviol *Viola mirabilis*, vätteros *Lathraea squamaria*, skogstry *Lonicera xylosteum* och hässle-klocka *Campanula latifolia* är i Stenbrohult socken begränsade till dessa grönstensområden (Nilsson & Rundlöf 1996). Många svampar, både de som växer i skog och på ängsmark, är kalkgynnade (Hallingbäck & Aronsson 1998), och det gäller särskilt rödlistade svampar (Dahlberg m.fl. 2000). En förhöjd kalkhalt i anslutning till grönstensområdena kan vara en förklaring till ett flertal sådana rödlistade svamparters förekomst i trakten.

3. Visserligen har de flesta myrar i trakten dikats, men den stora sjön Möckeln (45 km²) är oreglerad. Amplituden mellan låg- och högvatten är ungefär 1,5 m och den mellanliggande översvämningszonen är mycket viktig för flera rödlistade arter (se t.ex. Hylander 1998). Höga vattenstånd förhindrar granföryngring och upprätthåller därmed en lövträdsdominerad zon längs sjön (se bild sid. 74). Isskjutning på flacka stränder torde även vara viktig för att lågvuxna och konkurrenssvaga arter ska kunna överleva på stränderna.

4. En relativt stor yta har hävdats som slåtteräng i centrala Stenbrohult under senare decennier. På Höö och i Linnés Råshult sköts vardera ungefär 6 hektar med sen slåtter. Ytan slåtteräng i socknen har dock minskat med över 99 % de senaste 150 åren (Nilsson & Rundlöf 1996). Ett ytterligare skäl till att det finns flera områden som ännu har en rik flora av ängssvampar är att konstgödslingen inte varit så omfattande som i mer utpräglade jordbruksbygder. Däremot torde kvävenedfallet med nederbörden utgöra ett stort hot mot denna flora under kommande decennier.

Arternas fördelning i området

De rödlistade arterna är starkt koncentrerade till vissa mindre partier i undersökningsområdet. Sådana arter finns framför allt i de områden med lång skoglig kontinuitet som nämnts ovan. De rikaste partierna är fyra delområden, vardera ca 100 hektar stora, där ädellövträden fortfarande är vanliga (tabell 2). Den största

koncentrationen av rödlistade växter och svampar beroende av träd finns på Möckelsnäs inom ca 20 hektar på udden söder om herrgården. Här växer en artrik ädellövskog dominerad av ek, lind, avenbok, lönn, alm och bok, varav grönstenshöjden Krunan på 9 hektar är naturreservat. Utanför naturreservatet har tyvärr en hel del äldre ekar, både levande och döda, avverkats under de senaste femton åren. Områdets naturvärden och en del av hoten mot dem beskrivs av Nilsson (1993) och Arup m.fl. (1997).

På kyrkans mark och på Höö finns också många rödlistade arter knutna till träd (tabell 2). På kyrkans mark är det framför allt några backar med många gamla bokar som hyser de flesta arterna (se bild sid. 82; Nilsson m.fl. 1994, Lindbladh & Nilsson 1999), men på Prästgården är också gamla ekar viktiga. På Höö, en ö i Möckeln som är naturreservat, är även gamla almar, lindar och några askar bärare av rödlistade lavar.

Rödlistade arter beroende av ålderdomlig jordbruksmark finns särskilt rikligt på kyrkans marker, med en koncentration till naturbetesmarker på gårdarna Djäknaabygd (se bild nedan)

och Stenbrohults prästgård samt på slätterängar i Råshult. I det senare området finns de rödlistade arterna nästan bara på de slätterpartier som Linnébygdens Hembygdsförening skött med slätter första lördagen i augusti alltsedan 1953 (Gustawsson 1980). Några decennier fram tills att slåttern återupptogs skedde endast bete med nötkreatur och en häst på dessa ängar (Gustaf Nilsson, muntl.). Även på Höö finns de rödlistade ängssvamparna på slätterängar som hävdats under lång tid, kanske ända sedan medeltiden (se bild till höger). På Tångarne växer ängssvamparna på ögödslad naturbetesmark, men sådan mark saknas nästan helt på gårdarna Möckelsnäs och Taxås. Här betar djuren på åkrar och annan mark som konstgödslats tills för några år sedan. Hävdgynnade arter som backsippa *Pulsatilla vulgaris*, solvända *Helianthemum nummularium* och jungfrulin *Polygala vulgaris* har även försvunnit från Taxås på grund av att en örtrik ängsmark granplanterats (Nilsson 1993).

Slutligen bör det påpekas att endast kärlväxter inventerats noga i hela området. Övriga organismgrupper har främst inventerats i de större lövskogsområdena. Lavarna har till

En artrik naturbetesmark 150 m öster om gården Djäknaabygd med riklig förekomst av bl.a. Jungfru Marie nycklar, stagg, darrgräs, jungfrulin och de rödlistade svamparna svartnande narmusseron, ljusskivig lervaxskivling, slemvaxskivling och scharlakansvaxskivling. Foto: Sven G. Nilsson juni 2002.

A species-rich pasture at Djäknaabygd with abundant *Nardus stricta*, *Briza media*, *Polygala vulgaris* and the red-listed fungi *Porpoloma metapodium*, *Camarophyllopsis schulzeri*, *Hygrocybe glutinipes* and *H. punicea*.

Vaxskivlingar, bland annat de rödlistade sepiavaxskivling *Hygrocybe ovina* (övre raden, andra från vänster), scharlakansvaxskivling *H. punicea* (nedre raden, fjärde från vänster) och praktvaxskivling *H. splendissima* (nedre raden, femte från vänster) från slätterängen på Höö i oktober 2001. Foto: Sven G. Nilsson.
Hygrocybe spp. from the traditionally managed hay meadow at Höö in October 2001.

exempel ännu inte inventerats i den äldre lövskogen sydväst om Liatorp, medan svamparna bara har inventerats på Bölsö, Höö, Tångarne, Taxås, Möckelnäs, Stockanäs och delar av kyrkomarken. Sämst undersökta är mossorna (förutom hårklomossan *Dichelyma capillaceum*), vilka egentligen bara inventerats under en dag på Tångarne. Säkerligen återstår en hel del förekomster av rödlistade arter att upptäcka i trakten!

Fanns våra rödlistade arter i Stenbrohult redan på Linnés tid?

En intressant fråga är hur florans ändrats i Stenbrohult under de tre hundra år sedan Linné växte upp här. Det finns anledning att tro att det för många arter har skett stora minskningar i södra Sverige under denna tid, särskilt när det gäller arter bundna till mycket gamla ädellövträd och grova döda träd (Nilsson 1996, 1997a).

För öppet stående gamla ekar, som är livsmiljö för mängder av rödlistade arter, har en dramatisk minskning under de senaste två hundra åren dokumenterats för södra Sverige (Eliasson & Nilsson 1999, Nilsson & Eliasson 2000). En sådan minskning gäller även för Stenbrohult, särskilt väldokumenterat för kyrkomarken och gårdarna vid Diö med vardera över tusen äldre ekar i början av 1800-talet (Nilsson & Rundlöf 1996). På den tiden fanns således ett veritabelt eklandskap i trakten som vi idag endast ser spillror av.

Det är högst troligt att vi numera endast ser fragment av de populationer av lavar och svampar knutna till gamla ekar och andra ädellövträd som fanns i Stenbrohult på Linnés tid. Vissa arter har säkerligen försvunnit, men framför allt torde antalet träd med de arter som ännu finns kvar ha minskat drastiskt. Den nu akut hotade kuddgelélaven *Collema fasciculare* samlades

Tabell 2. Antal rödlistade växter och svampar uppdelat på hotkategori i de atrikaste delområdena, vardera cirka 100 hektar. I "Kyrkomark" ingår gårdarna Råshults Södergård, Djäknabygd och Stenbrohults Prästgård.

Numbers of red-listed species in the four most species-rich areas in Stenbrohult. Apart from Tångarne, these are all deciduous woodlands with long continuity.

	Kategori	Kyrkomark	Möckelsnäs/ Taxås	Höö	Tångarne
Kärlväxter	VU	1	1	1	1
	NT	3	3	1	3
Mossor	VU	1	1	1	1
	NT	0	0	1	1
Svampar, äng	EN	1	0	0	0
	VU	3	0	2	1
	NT	10	0	2	7
Svampar, skog	EN	0	1	0	0
	VU	1	2	0	0
	NT	8	19	5	6
Lavar	EN	0	0	1	0
	VU	5	4	3	1
	NT	10	15*	8*	1
Alla	EN	1	1	1	0
	VU	11	8	7	4
	NT	31	37*	17*	18
Totalt	Alla	43	46	25	22

*En art i kategori DD har här lagts till NT. Including one species from category DD.

av Linné d.y. i Stenbrohult före 1767, och den numera starkt hotade trådbrosklaven *Ramalina thrausta* samlades i Stenbrohult en kilometer nordost om kyrkan "på döda kvistar av gran i barrblandskog vid landsvägen" 1935 (T. E. Haselroth; Arup & Ekman 1997). Skrovellaven *Lobaria scrobiculata* tycks liksom föregående arter vara försvunnen från Stenbrohult, men insamlades i Dihult 1935 (G. O. Malme) och på ek cirka en kilometer norr om Möckelsnäs herrgård 1942 (M. E. Fries; båda fynden med belägg i Riksmuseet). Den senare platsen ligger på Taxås gård, och i båda fyndområdena för skrovellav finns nu gammal ädellövskog med bland annat bok, ek och lind. Skrovellaven har minskat kraftigt i södra Sverige under 1900-

talet (Hallingbäck 1986), och är nu rödlistad i kategori missgynnad (NT).

Det är ett återkommande mönster i södra Sverige att rödlistade lavar bundna till gamla ädellövträd i de flesta områden bara finns kvar på något eller några enstaka träd (Nilsson m.fl. 1994, Fritz & Larsson 1996; se även fyndlistan nedan). Sådana förekomster utgör säkerligen rester av tidigare större populationer. Huruvida de nutida mycket små förekomsterna av rödlistade arter kan återhämta sig och framöver åter bilda livskraftiga populationer kan vi inte avgöra ännu. Noggrann uppföljning behövs.

Den enda växtgrupp för vilken vi kan göra direkta jämförelser med förekomsten under äldre tider är kärlväxter. Samtliga rödlistade

kärlväxter som är funna efter 1970 fanns med säkerhet också på Linnés tid. En rad kärlväxtarter har försvunnit från Stenbrohult (Nilsson & Nilsson 1978, Nilsson & Rundlöf 1996). Av nu rödlistade arter fanns till exempel den akut hotade kärnockan *Tephroseris palustris* i "Stenbrohult vid Möckeln utmed Taxås stranden (O. Montelin)" på 1800-talet (Scheutz 1864). Sannolikt hade kärnockan gynnats av sjön Möckelns sänkning 1857, och det är osäkert om den fanns i trakten på Linnés tid. Fyrling *Crassula aquatica*, som växer i grunda vatten, noterades av Hård av Segerstad (1924) från centrala Stenbrohult, men har inte heller återfunnits. Belägg av fyrling från Stenbrohult 1887 finns i Lund (L. J. Wahlstedt). Här finns även belägg från Stenbrohult av ljungsnärja *Cuscuta epithymum* från 1800-talet (W. von Sydow), men fyndet kan vara från någon annan del av Stenbrohult än den som behandlas här. Flera numera försvunna åkerogräs som råglösta *Bromus secalinus*, renlösta *B. arvensis*, åkermadd *Sherardia arvensis*, kamomillkulla *Anthemis cotula* och klätt *Agrostemma githago* fanns kvar ännu på 1920-talet (Johnsson ms). Många lågvuxna och hävdgynnade arter som ännu inte är rödlistade har minskat drastiskt i Stenbrohult under 1900-talet (Nilsson & Rundlöf 1996). Det är högst troligt att även de rödlistade kärlväxterna har minskat markant. En fingervisning ger avsaknaden av återfynd under senare decennier på de lokaler som Linné (1755) uppger från socknen av alla sex arter som återfunnits i Stenbrohult. Av de rödlistade arter som även hittats efter 1970 kan både dvärglin *Radiola linoides* och strandlummer *Lycopodiella inundata* nu vara försvunna.

Floraförändringarna i Stenbrohult torde spegla generella förändringar i florin i en större region (se till exempel Karlsson & Nosslin 1993, 1994, Tyler & Olsson 1997). Tillgängliga data pekar på att minst hälften av de numera rödlistade kärlväxter som fanns i Stenbrohult på Linnés tid har försvunnit från området. Kanske kan en del av de försvunna arterna återinplanteras efter biotoprestaurering, och varför inte på Stenbrohults prästgård där Linné först lärde känna dem?

Bevara Stenbrohults biologiska mångfald!

Flera av de värdefullaste delområdena för rödlistade arter i Stenbrohult har skyddats som naturreservat. Det gäller dock inte området med de flesta hotade arterna, som finns på kyrkans mark. Den gård där Linné växte upp, Stenbrohults prästgård, samt anslutande mark på gården Djäknabygd har föreslagits som naturreservat. Tyvärr har Växjö stift motsatt sig detta, och till och med nyligen sålt de mest skyddsvärda delarna av Prästgården. Länsstyrelsen har därför inrättat ett interimistiskt reservat, som dock inte innefattar den värdefullaste naturbetesmarken som finns på Djäknabygd. Här finns dessutom en av södra Sveriges största koncentrationer av gamla ihåliga lövträd, över två hundra enligt inventering av Hedin (1996). Flera ingrepp har minskat de gamla hålträdens antal i detta område under de senaste 35 åren (Nilsson 1996, opubl.). De värdefullaste naturbetesmarkerna i Stenbrohult, både på Djäknabygd och Prästgården, stod tyvärr utan hävd under 2001 (Djäknabygd även under 2002).

En viktig faktor som man måste räkna med är det stora kvävenedfallet från luften, som var försumbart fram till ungefär 1950. Tillförseln av kväve med nederbörden utgör ett hot mot många växter som är anpassade till låg närings-tillgång. Det gäller många arter som förr var vanliga i slåtterängar och betesmarker. Hoten är således uppenbara, bland annat mot den rika ängssvampfloran (se svamplistan nedan) och även mot de många rödlistade skalbaggsarter som finns i området (Nilsson & Rundlöf 1996).

Det behövs kraftfulla restaureringsåtgärder för att den rika mångfald som ännu finns kvar på kyrkans mark i Stenbrohult ska kunna överleva i framtiden. Detta beror inte minst på den "utdöendeskuld" som orsakats av de drastiska förändringarna av markanvändning som skett, särskilt under de senaste två hundra åren. Arter kan leva kvar i små populationer långt efter att förutsättningarna för deras långsiktiga överlevnad underskridits (Nilsson 1997b, Hanski 2000). Detta tycks inte minst gälla hävdgynnade kärlväxter som lever på naturbetesmark

Bokbacken söder om Djäkabygd med en äldsta generation av 200–280 år gamla bokar. Här växer de rödlistade svamparna skilletticka *Inonotus cuticularis*, skinn-tagging *Dentipellis fragilis*, koralltaggsvamp *Hericium coralloides* och lundvaxskivling *Hygrophorus nemoreus*, samt de rödlistade lavarna savlundlav *Bacidia incompta*, liten lundlav *B. phacodes*, parknål *Chaenotheca hispidula*, grymig lundlav *Bacidia biatorina*, rosa lundlav *B. rosella*, bokkantlav *Lecanora glabrata*, orangepudrad klotterlav *Opoglyphus ochrocheila*, mjölig klotterlav *O. soreidii*, bokvårtlav *Pyrenula nitida* och rikligt med kortskaftad parasitispik *Sphinctrina turbinata*. Foto: Svante Hultengren.

A beech-dominated stand at Djäkabygd with an oldest generation of 200–280-year-old beeches with the red-listed species given above.

(Eriksson & Ehrlén 2001). Snabba restaureringsåtgärder, riktade mot de företeelser som minskat mest, till exempel solbelysta gamla ekar och slåtterängar med sen slåtter och efterbete, kan rädda kvar arter som annars efterhand skulle försvinna (Nilsson & Eliasson 2000).

En rik biologisk mångfald bevarad i Linnés hembygd vore en värdig hyllning till hans epokgörande gärning!

Kärlväxter

Stenbrohult sockens kärlväxter inventerades senast av Ingvar Nilsson och Sven G. Nilsson, främst under åren 1970–74. Senare har vissa växtlokaler besökts för att se på eventuella förändringar. I listorna nedan anges de hotade arterna först (EN = starkt hotad, VU = sårbar) samt därefter missgynnade arter (NT) och troligen hotade arter (DD = kunskapsbrist).

En växt som inte är rödlistad, men som ändå är värd att nämna är späd ögontröst *Euphrasia stricta* var. *tenuis*, som hittades rikligt i en torr slåtteräng på Höö 1970 (Sven Nilsson). Därefter tycks den bara hittats av Thomas Karlsson (brev):

Ett taxon, som inte står på hotlistan men som i södra Sverige är ännu mera bortsopad än fältgentianan, är späd ögontröst *Euphrasia stricta* var. *tenuis*. Den 1 juni 1975 såg jag den på Höö och detta, fruktar jag, var sista gången den sågs i Småland. Vi sökte den mycket under inventeringen, och det finns ju lite slåtterytor här och där och även större slåttermarker, men förgäves. Den växte på Höö i ren torräng, jag noterade 'Mesta slåtterängen här är tät och frodig (högört–torräng) resp. fuktäng. Vissa extremt solstekta ytor är torra, och här stod *E. tenuis*. Dock var exemplaren små och torra, men i skuggan av en hassel, resp. i några stenblocks hägn fanns det större ex. Lokalen är ett praktexempel på att *E. tenuis* ej tål bete! Den är väl spridd över så gott som hela slåtterytan. Utanför den syntes inte en planta. Ägaren meddelar, att stängsel sattes upp för 30 år sedan, tidigare hade hela området varit slåttermark. Betet är ej intensivt på den betade delen.' --- Jag har artnoteringar från 7 0,5 × 0,5 m-rutor med späd ögontröst; dominant i 6 av rutorna är fårsvingel.

Ryl *Chimaphila umbellata*. VU. I gles talldominerad skog på f.d. sjöbotten på SV Långö i sjön Ste-

ningen, rikligt inom ett område på 0,3 hektar 1970 och 1990. Unggrannar håller nu på att invadera området, vilket på sikt hotar förekomsten av ryl. Sjön Steningen sänktes 115 cm på 1920-talet varvid stora ytor med dyblandad sandbotten blotades. Johnsson (ms) uppger för ryl "Endast några få ex i Sällhult", där den dock inte återfunnits.

Kanske fanns den på den del av rullstensåsen som är bortgrävd, eller har skogen blivit för tät.

Klockgentiana *Gentiana pneumonanthe*. VU. Under senare decennier funnen på sammanlagt tio platser, varav sju tidvis översvämmade stränder vid sjön Möckeln och tre i kärrängar längre österut. På stränder på Bölsö och östra Tångarne räknades vardera över 1000 blommande ex 1971–72, och på den senare platsen fanns fortfarande mer än 200 blommande ex 2001 (Malmqvist 2001). På kärrängarna i Saganäs och Djäkabygd är klockgentianan nu försvunnen efter dikning resp. upphört bete, medan arten har ökat i Råshults slätterängar under senare år. Linné (1755) uppger arten från "sidlänta ängar i Småland vid Stenbrohult kyrka ...", där den dock inte återfunnits. Scheutz (1864) uppger Stenbrohult på Gåsön, men undersökningar på alla öar har inte givit något sentida fynd. Johnsson (ms) anger klockgentianan som sällsynt på 1920-talet med tillägget: "Enstaka ex vid Möckelns stränder".

Fältgentiana *Gentianella campestris*. VU. Slätteräng på Höö ca 500 m SSV gården, där det senast räknades över 100 blommande ex juli 1993 (Ingvar Nilsson). Linné (1755) uppger "öppna ängar allmän i hela Sverige", vilket torde ha gällt även för Stenbrohult. Redan på 1920-talet anges dock arten som sällsynt i socknen (Johnsson, manuskript).

Klotgräs *Pilularia globulifera*. VU. I Saganässjön vid Duvelycke 1971. Redan Linné noterade klotgräset, då vid Diö nedströms Saganässjön.

Dvärglin *Radiola linoides*. VU. På tidvis översvämmad skogsväg i gles talldominerad skog på f.d. sjöbotten på sydvästra Långö i sjön Steningen, rikligt 1970. Ej återfunnen på denna plats 1990, då grus påförts stigen. Linné (1755) anger "Växer på sandiga vägar och på tidvis översvämmade ställen vid Stenbrohults kyrka i Småland ...". Här förgäves eftersökt under senare decennier.

Åkerkulla *Anthemis arvensis*. NT. Angavs som allmän på 1920-talet, och i början av 1970-talet bedömdes den också som så allmän att lokaler ej noterades vid växtinventeringen. Under juni 2002 funnen i trädgårdsland i Stockanäs (mer än 50 ex.),

Tångarne V (ca 50 ex.), Borshult (minst 30 ex.) samt i vallåkrar i Djäkabygd (ca 40 ex., ogrödslat och betat), Tångarne Ö (3 ex., nyanlagd vall), Möckelsnäs (2 ex., hårt hästbete). Åkerkullan tycks inte kunna klara konkurrensen i nutidens täta, kraftigt gödslade vallar, och i sädesåkrarna sprutas den bort. Åkerkullan har under slutet av 1900-talet minskat markant i norra Skåne (Oredsson 1999). I projektet Småland Flora har dock ännu ingen minskning kunnat beläggas för åkerkullan i Småland (Karlsson & Nosslin 1993, Thomas Karlsson, brev). Förr betraktades åkerkullan som ogräs och t.ex. Linné (1755) skriver: "Växer allmänt på trädesåkrar och gården; skadligt ogräs i synnerhet i de skånska åkrarna".

Småfruktig jungfrukam *Aphanes australis*. NT. Höö uppgiven först utan närmare detaljer (Christoffersson 1989) samt betesmark på hyperit 1995 (Göran Bengtsson, muntl.). Linné (1755) anger för jungfrukam *A. arvensis* (småfruktig jungfrukam var då ännu inte urskild): "Växer i Småland vid Stenbrohults kyrka ...", där den dock inte återfunnits. Med den kännedom vi nu har om de båda arternas ekologi och utbredning är det ytterst sannolikt att det som Linné såg var just småfruktig jungfrukam – men detta får vi kanske aldrig veta säkert (Thomas Karlsson, brev).

Sjötätel *Deschampsia setacea*. NT. Växer i över- och svämningszonen av Möckeln där den hittades på många platser med dyblandad sand och låg vegetation under 1970-talet (fyndkarta i Nilsson & Rundlöf 1996). Sjötäteln är starkt betesgynnad och minskande p.g.a. upphört strandbete på många platser under senare decennier. Den största kända förekomsten under senare år finns på den betade strandängen V och SV Stenbrohults kyrka. Denna art var ej skild från krustäteln *Deschampsia flexuosa* av Linné, och arten förbisågs också av Johnsson (ms) på 1920-talet trots att den då redan var noterad från centrala Stenbrohult av Hård av Segerstad (1924).

Strandlumme *Lycopodiella inundata*. NT. På en plats i Saganäs stenbrott rikligt på fuktig sand 1971, men ej återfunnen 1990. Linné (1755) uppger "Växer på stranden av sjön Möckeln nära mitt barndomshem Stenbrohult mot Södra hagen, på sandiga ställen". På denna plats, där strandbetet troligen upphörde i början av 1900-talet, inte återfunnen.

Granspira *Pedicularis sylvatica*. NT. I början av 1970-talet funnen på 16 platser i Stenbrohult socken (fyndkarta i Nilsson & Rundlöf 1996), varav

8 platser i det nu aktuella området. De flesta fyndplatserna var betade fuktängar. Både vid Djäkabygd och Saganäs växte granspira 1970–71 tillsammans med klockgentiana på kreatursbetade fuktängar, men båda arterna är nu försvunna här. Åtminstone till början av 1900-talet användes säkerligen båda ytorna som slåtteräng. Vid Djäkabygd betades lokalerna till 1960, när mjölkleveransen till mejeriet upphörde. Vid Saganäs fortgår kreatursbete ännu, men ett djupt dike grävdes genom ängen för drygt 20 år sedan. På 1920-talet uppges granspiran som "Icke allmän" (Johnsson ms).

Kavelhirs *Setaria viridis*. NT. Funnen i Sällhult, Möckelnäs, Tångarne, Bölsö, Nybygden, Bergön och Röshult i början av 1970-talet, men senare ej eftersökt. Linné (1755) anger arten endast från Skåne, men redan i Linné (1741) sägs att "*Panicum spiculis spicatis scabritie adhaerentibus*: Hort. Cliff. 27. Växte vid Stenbrohults kyrka i Smoland" och Johnsson (ms) uppger "Förr sedd i potatisåker nära kyrkan i Stenbrohult. Sporadisk". Det senare fyndet avser 1870-talet. Här på den klassiska lokalen vid kyrkan är således kavelhirs inte återfunnen sedan dess.

Mossor

Mossfloran i Stenbrohult är endast sporadiskt undersökt, främst på Tångarne 2001 av Henrik Weibull. Sumpkrypmossa *Amblystegium radicale*, nu rödlistad som missgynnad, insamlades vid Diö 1948 (J. Christoffersson; belägg i Riksmuseet), men arten har troligen inte eftersökts i senare tid. Lämpligt habitat torde dock finnas kvar.

Hårklomossa *Dichelyma capillaceum*. VU. Växer främst på stambaser av träd och viden i sjön Möckeln översvämningszon, bl.a. rikligt vid Stockanäs, Tångarne och Prästgården. En ansvarsart för Sverige, med den sannolikt största förekomsten i Europa på sjön Möckeln stränder (Hylander 1998). De viktigaste orsakerna till den rikliga förekomsten torde vara den naturliga vattenregimen och att vattnet inte är förorenat i någon större utsträckning. Strandbete tycks gynna arten markant, vilket bl.a. kan studeras vid Stocka-

näs där hårklomossan är särskilt vanlig just längs den betade stranden.

Liten trumpetmossa *Tayloria tenuis*. NT. Tångarne på kospillning i betad strandskog NV Faxagården 2001 (Henrik Weibull). Arten har minskat kraftigt under andra halvan av 1900-talet, troligen p.g.a. minskat skogsbete. I den betade strandskogen fanns mycket av arten, som inte har fler nutida fynd i Småland enligt ArtDatabankens artefaktblad.

Filthättemossa *Orthotrichum urnigerum*. NT. Höö i grönstensbrant under stor alm 100 m SV gården 2001 (Henrik Weibull).

Svampar i ängs- och betesmark

Följande svampfynd har gjorts under ett fåtal besök av främst Gillis Aronsson och AnnChristin Nyström fr.o.m. 1993. Under hösten 2001 undersöktes Tångarne av Sigvard Svensson, Lund. Vissa arter kan växa både i naturbetesmarker och i sluten ädellövskog. De tas här upp i den naturtyp de påträffats i trakten. Förutom de rödlistade arterna kan nämnas att gul blod-sopp *Boletus junquilleus* hittats i betesmark på Djäkabygd 2000 (Gillis Aronsson) och Stenbrohults prästgård 2001 (Sven Nilsson; se bild sid. 87). Gul blod-sopp var tidigare rödlistad som akut hotad, men är nu i kategorin "ej bedömd" (NE) på grund av att den är taxonomiskt oklar.

Tennvaxskivling *Hygrocybe canescens*. EN. Råshults slåtteräng, åtta ex på mager och torr mark bland blåtåtel *Molinia caerulea*, ljung *Calluna vulgaris* och blodrot *Potentilla erecta* 2000 (Gillis Aronsson). Arten är endast känd från ett fåtal lokaler i Sverige (Larsson 1997).

Sotfingersvamp *Clavaria asperulospora*. VU. Tångarne, mager betesmark 200 m NO Ångadal 2001 (Sigvard Svensson). Eventuellt kan det röra sig om en ännu ovanligare obeskuren art.

Rodnande lutvaxskivling *Hygrocybe ingrata*. VU. Djäkabygd, på mager och torr betesmark 500 m S gården 2001 (AnnChristin Nyström).

Trådvaxskivling *Hygrocybe intermedia*. VU. Höö, två ex i öppen slåtteräng 200 m V gården 1998 (Gillis Aronsson). Ny för Småland.

Ansvarsarter är arter som en trakt, region eller ett land har ett speciellt ansvar för. Om en art har sin huvudutbredning i ett land eller region, så bör den arten vara viktig att bevara där, jämfört med en art som har enstaka populationer i samma region men sin huvudutbredning någon annanstans.

- Sepiavaxskivling *Hygrocybe ovina*. VU. Höö, tre ex i torr och mager slätteräng 400 m S gården 2001 (Sven Nilsson, conf. Gillis Aronsson).
- Svartnande narmusseron *Porpoloma metapodium*. VU. Djäkabygd, fyra ex 1998 och ca åtta ex 2000 på mager fuktig betesmark med riklig förekomst av bl.a. jungfrulin, darrgräs *Briza media* och stagg *Nardus stricta* 150 m Ö gården (Gillis Aronsson). Området hävdades som slätteräng fram till 1960, därefter nötkreatursbete. Från Småland finns tidigare bara ett fynd av arten rapporterat (Femsjö socken år 1818).
- Slät knölfoting *Squamanita contortipes*. VU. Stenbrohults prästgård, tre ex på torr mager betesmark 400 m SSO gården 2000 (AnnChristin Nyström). Ny för Småland.
- Ljusskivig lervaxskivling *Camarophyllopsis schulzeri*. NT. Djäkabygd, ca 20 resp. 10 ex 1998 och 2000 på mager fuktig betesmark 150 m Ö gården tillsammans med svartnande narmusseron (Gillis Aronsson). I Småland endast funnen en gång tidigare (ett äldre fynd från Femsjö socken).
- Vridfingersvamp *Clavaria amoenoides (inaequalis)*. NT. Stenbrohults prästgård på betesmarken 200 m OSO gården år 2000 (Gillis Aronsson; färgbild på dessa exemplar i Nilsson & Rundlöf 2001). Ny för Småland.
- Rökfingersvamp *Clavaria fumosa*. NT. Djäkabygd, på mager torr betesmark ca 500 m S gården 2000 (AnnChristin Nyström). Tångarne, mager och torr betesmark 200 m NO Ängadal 2001 (Sigvard Svensson).
- Stråfingersvamp *Clavaria straminea*. NT. Stenbrohults prästgård 200 m OSO gården samt Djäkabygd 350 m S gården år 2000 på betesmarker (AnnChristin Nyström). Tångarne 200 m NV Faxagården 2001, också betesmark (Sigvard Svensson).
- Violett fingersvamp *Clavaria zollingeri*. NT. Råshults slätteräng, några ex på mager mark 1998 och 2000 (Gillis Aronsson; foto i Nilsson & Rundlöf 2001), Djäkabygd, på mager torr betesmark med kattfot *Antennaria dioica* och jungfrulin på tre platser ca 500 m S gården 1998–2001 (Sven Nilsson) samt Tångarne mager betesmark 200 m NO Ängadal 2001 (Andreas Malmqvist).
- Broskfingersvamp *Clavulinopsis microspora*. NT. Tångarne, mager betesmark 200 m NO Ängadal 2001 (Sigvard Svensson).
- Sammetsmusseron *Dermoloma pseudocuneifolium*. NT. Tångarne, mager torr betesmark 150 m NNO Ängadal 2001 (Sigvard Svensson). Ny för Småland.
- Korpnopping *Entoloma corvinum*. NT. Tångarne, mager torr betesmark 150 m NNO Ängadal 2001 (Sigvard Svensson). Ny för Småland.
- Grålila vaxskivling *Hygrocybe lacmus*. NT. Råshults slätteräng ett ex i ett torrt parti med bl.a. ljung 2000 (Gillis Aronsson).
- Lila vaxskivling *Hygrocybe flavipes*. NT. Djäkabygd, på torr betesmark intill stenmur ca 100 m Ö gården 2000 (AnnChristin Nyström).
- Slemvaxskivling *Hygrocybe glutinipes*. NT. Djäkabygd, både gula och orange varieteter på betesmarken 100–150 m Ö gården 2000 (AnnChristin Nyström, Gillis Aronsson). Tångarne betesmark 200 m NV Faxagården 2001 (Sigvard Svensson).
- Scharlakansvaxskivling *Hygrocybe punicea*. NT. Höös slätteräng 2000 (Gillis Aronsson) och minst 300 ex på många platser i slätterängarna år 2001 (Sven Nilsson). Djäkabygd, på slätterängen 60 och 80 m NO gården samt betesmark 150 m Ö och 500 m S gården 2001 (Sven Nilsson, AnnChristin Nyström). Råshults slätteräng tre ex 2001 (Sven Nilsson).
- Praktvaxskivling *Hygrocybe splendidissima*. NT. Råshults slätteräng två ex 2000 (Gillis Aronsson) och ca 70 ex år 2001 (Gillis Aronsson, Sven Nilsson) samt Höös slätterängar ca 80 ex på tre platser 2001 (Gillis Aronsson, Sven Nilsson).

Trädberoende svampar

- Lundticka *Tyromyces uynnei*. EN. Möckelsnäs på nedfallen lövträdskvist (trol. alm), och på omgivande förna, i slutet ädellövskog 2000 (Gillis Aronsson). Ny för Småland. I övrigt bara känd från få platser i södra Sverige (Larsson 1997).
- Svartnande kantarell *Cantharellus melanoxeros*. VU. Möckelsnäs två grupper (ca. 30 ex) i lövförna under avenbok och ek 2000 (Gillis Aronsson). Arten är mykorrhizabildande och växer på näringsrika marker som t.ex. mullrika hassel- och ekskogar.
- Skillerticka *Inonotus cuticularis*. VU. Djäkabygd både utanpå och inuti en gammal bok 500 m SSO gården (Sven Nilsson, det. AnnChristin Nyström) samt Råshult på en gammal bok i bokbacken SO slätterängarna 2001 (Sven Nilsson, conf. Gillis Aronsson). I Kronobergs län för övrigt bara känd från naturreservatet Bjurkärr vid sjön Åsnen.
- Skrubbusksvamp *Tremellodendropsis tuberosa*. VU. Möckelsnäs på två platser på bar jord under alm,

Två svamparter som är klassade som starkt hotade är funna i området: tennvaxskivling i Råshult 28 augusti 2000 och lundticka på Möckelsnäs 2 september 2000. Foto: Gillis Aronsson. *Hygrocybe canescens* and *Tyromyces wynnei* are both listed as endangered in Sweden. Both were found in Stenbrohult in 2000.

lind, ek och lönn på Krunan 2000 (Gillis Aronsson). Arten växer dels i ogödslade betesmarker med låg gräsvegetation och dels på bar jord under träd och buskar i gamla parker och ädellövskog. Ny för Småland.

Stor sotdyna *Camarops polysperma*. NT. Tångarne på allåga 100 m S Krämaresundet 1994 (AnnChristin Nyström, Gillis Aronsson).

Rosenporing *Ceriporia excelsa*. NT. Möckelsnäs på starkt murken avenboklåga i slutan ädellövskog på Krunan 1994 (Gillis Aronsson, AnnChristin Nyström).

Kandelabersvamp *Clavicornia pyxidata*. NT. Stocka-
näs ca 200 m NV norrgården 1999–2001 samt
Tångarne på Djöveln 2001 (Sven Nilsson). Båda
fynden gjordes på grov och vitrötad asped i löv-
trädsdominerad skog.

Ljus ängsfingersvamp *Clavulinopsis subtilis*. NT.
Möckelsnäs några ex på bar jord under alm i
slutan ädellövskog på Krunan 2000 (Gillis Aronsson). Arten växer dels i mossig grässvål i magra
betesmarker och dels på bar jord i skuggiga, ofta
mullrika ädellövskogar.

Lundbläcksvamp *Coprinus alopecia*. NT. Möckelsnäs
en grupp intill stambasen av en levande alm på
Krunan 2000. Arten växer vanligtvis på begravn
lövved, ofta invid basen av levande träd, särskilt
alm i skuggiga, lundartade miljöer. Ny för Små-
land.

Cinnoberspindling *Cortinarius cinnabarinus*. NT.
Möckelsnäs i slutan ädellövskog på Krunan 1994
(AnnChristin Nyström) samt på Höö i lövförna
under bok och lind i ädellövskogsbrant 2000 (Gil-
lis Aronsson). Tångarne i ädellövskog på Djöveln
2001 (Sigvard Svensson).

Orangebrun giftspindling *Cortinarius orellanus*. NT.
Möckelsnäs i slutan ädellövskog på Krunan 1994
(AnnChristin Nyström). Ny för Småland.

Grå kantarell *Craterellus cinereus*. NT. Möckelsnäs
i lövförna i slutan ädellövskog på Krunan 1994
(Gillis Aronsson, AnnChristin Nyström) och

Gul blodsopp under en ek i en hagmark nordväst om kyrkan 2001. Foto:

Sven G. Nilsson.

Boletus junquilleus under a big oak in a pasture near the church in Stenbrohult 2001.

2000 (Gillis Aronsson). Arten bildar mykorrhiza med lövträd, främst ädellövträd. Den föredrar rika muljordar och är tydligt kalkgynnad.

Skinntagging *Dentipellis fragilis*. NT. Djäknabygd på grov boklåga i bokbacke 400 m S gården 1994 (Gillis Aronsson, AnnChristin Nyström) och kvar på samma låga ännu 2001 (Sven Nilsson). Möckelsnäs lövträdslåga 1994 (AnnChristin Nyström) samt Tångarne ca 100 m S Krämaresundet rönnlåga 1994 (AnnChristin Nyström, Gillis Aronsson) och allåga 2001 (Sigvard Svensson).

Grön rödhätting *Entoloma versatile*. NT. Möckelsnäs två ex på bar jord i sluten ädellövskog på Krunan 2000 (Gillis Aronsson). Den gröna rödhättingen växer vanligtvis på bar jord under lövträd eller buskar i skuggiga miljöer. Ny för Kronobergs län.

Oxtungssvamp *Fistulina hepatica*. NT. Möckelsnäs på tre ekar vid herrgården, på Krunan resp. Ekudden 1994–2001 (AnnChristin Nyström, Sven Nilsson), Höö på en ek 2000 samt på ekstubbar i bokskog på Taxås och Råshult 1994 (Gillis Aronsson, AnnChristin Nyström). Stenbrohults prästgård

Svartnande narmmusseron på betesmarken vid Djäknabygd 24 juli 1998.

Foto: Gillis Aronsson.

Porpoloma metapodium in a pasture at Djäknabygd.

- på en jätteek, senast sedd år 2001 (Sven Nilsson). Eken har åldersbestämts till över 400 år (Mats Niklasson).
- Korallticka *Grifola frondosa*. NT. Möckelsnäs på Krunan (AnnChristin Nyström) och Höö udden i V, vid stambasen på levande ekar 1994 (Gillis Aronsson). Möckelsnäs, Krunans östsluttning intill två gamla ekar 2001 (Sven Nilsson).
- Laxticka *Hapalopilus salmonicolor*. NT. Stockanäs på grov, 13-årig tallåga i hagmark 2001 (Sven Nilsson, det. AnnChristin Nyström). Ny för Kronobergs län.
- Koralltaggsvamp *Hericium coralloides*. NT. Taxås bokskog på grov boklåga 1991 (Sven Nilsson). Djäknbabygd på grov bokhögstubbe i bokbacken 400 m S gården 1993–2001 (Gillis Aronsson, AnnChristin Nyström, Sven Nilsson). Möckelsnäs lövträdslåga på Krunan samt Råshults bokbacke på boklåga 1993 (AnnChristin Nyström).
- Lindskål *Holwaya mucida*. NT. Möckelsnäs, Taxås och Stockanäs vardera 10–14 lindlågor med lindskål 1988–89 (Aronsson 1991) samt dessa platser och Tångarne 1994 (Gillis Aronsson, AnnChristin Nyström). Höö, ädelövskog i NÖ 1994 (Gillis Aronsson) och 1997 (Sven Nilsson). Djäknbabygd 100 m SSV gården 2000 samt Stenbrohults prästgård 100 m Ö Björkelunds pensionat och Stockanäs 50–100 m V mellangården 2001 (Sven Nilsson). Vid Möckeln, med större lövskogar med jämförelsevis riklig lindförekomst, finns den största kända förekomsten av lindskål i Europa (Aronsson 1991). Arten växer framför allt på grövre lindgrenar och stammar i skuggiga lägen, men försvinner när mossor växer över virket.
- Lundvaxskivling *Hygrophorus nemoreus*. NT. Råshult i ekdominerad skog ca 250 m NO gården Djäknbabygd 1994 (Gillis Aronsson, AnnChristin Nyström). Stenbrohults prästgård på mager betesmark i anslutning till gamla ekar 500 m SSO gården 1998 (AnnChristin Nyström) och på samma plats 2001 (Sven Nilsson). Djäknbabygd flera ex under en ek i bokbacken 400 m S gården 2001 (AnnChristin Nyström).
- Spinnfingersvamp *Lentaria byssiseda*. NT. Taxås resp. Möckelsnäs bland mossor på stammen på vardera två levande ekar 2000 (Gillis Aronsson).
- Taggfjällskivling *Lepiota echinacea*. NT. Höö i tjock lövförna i ädelövskogsbrant på grönsten 1994 (Gillis Aronsson). Ny för Småland.
- Filtfotsbrosking *Marasmius torquesens*. NT. Tångarne i ädelövskog på Djöveln 2001 (Sigvard Svensson). Ny för Kronobergs län.
- Gulfotshätta *Mycena renati*. NT. Möckelsnäs på murken lövved i slutet ädelövskog på Krunan 2000 (Gillis Aronsson).
- Blekticka *Pachykytospora tuberculosa*. NT. Möckelsnäs på stam av död, stående ek i slutet ädelövskog på Krunan 1994 (Gillis Aronsson, AnnChristin Nyström).
- Brödmärgsticka *Perenniporia medulla-panis*. NT. Stockanäs lövträdsstubbe, men ej av ek, 1994 (Gillis Aronsson), Råshult ekstubbe 1994 (AnnChristin Nyström) samt Taxås ekstubbe 2000 (Gillis Aronsson).
- Stor aspticka *Phellinus populicola*. NT. Stockanäs på vindfäld jätteasp 200 m NNV norrgården 1998–2001 (Sven Nilsson, conf. Gillis Aronsson).
- Saffransfingersvamp *Ramariopsis crocea*. NT. Möckelsnäs ca. 10 ex på bar jord i slutet ädelövskog på Krunan 2000 (Gillis Aronsson). Arten växer dels i lågvuxen, ögödsad grässvål och dels på bar jord i mullrika, skuggiga lövskogar. Ny för Småland.
- Rutkremla *Russula virescens*. NT. Möckelsnäs två ex under avenbok, björk och ek i ädelövskog på Krunan, ett ex i slättermark under lind på Höö samt ett ex under hassel, avenbok och lind på slättermark i Råshult, samtliga år 2000 (Gillis Aronsson).
- Silkesslidskivling *Volvariella bombycina*. NT. Lilla Stenbrohult på betesskadad jättealm 100 m SO gården 1999–2001 (Sven Nilsson).
- Rutskinn *Xylobolus frustulatus*. NT. Möckelsnäs och Taxås på ekved 1993 (AnnChristin Nyström) samt Möckelsnäs på nedfallen grov ekgren på Krunan 2000 (Gillis Aronsson). Stenbrohults prästgård på gammal ekved 500 m SV gården 2001 (Mats Niklasson, Sven Nilsson). Veden ligger i en glänta och utgör kvarlämnad meterved från en avverkad gammal ihålig ek.

Lavar

Fynd från 1992 och 1994 är gjorda av Ulf Arup och Stefan Ekman, då vid Lunds universitet. Resultaten från några områden rapporteras av Nilsson m.fl. (1994) och Arup m.fl. (1997). Vissa arter som nedan anges som nya för Kronobergs län rapporterades första gången i dessa arbeten. Svante Hultengren (senare fynd utan signatur) och Andreas Malmqvist, Naturcentrum AB har utfört kompletterande inventeringar under de senaste åren. Förutom de rödlistade arterna kan nämnas att *Bacidia viridifarinsa*

och *B. trachona* hittades på samma jättelind i sluten ädellövskog S Krunan på Möckelsnäs och den förstnämnda arten fanns även rikligt på en nyss nedblåst jättealm på Krunan 2002 (Svante Hultengren). Båda arterna, som nyligen hittats som nya för Småland på ön Jungfrun (Arup m.fl. 1999), är krävande och sällsynta ädellövskogarter. En annan mycket sällsynt lav, *Ramonia interjecta*, noterades på en gammal hamlad ask på Höö 2001 (Svante Hultengren).

Mjölilig lundlav *Bacidina delicata*. EN. Höö gammal bok i NO 1992. Ny för Småland. Arten har en sydlig utbredning i Sverige, med flertalet fynd på gamla fläddar (Thor & Arvidsson 1999).

Puderfläck *Arthonia cinereopruinosa*. VU. Möckelsnäs några ekar på Ekudden 1992 samt en alm och ytterligare minst sju äldre ekar på udden S herrgården 2002. Höö en ek i NO samt Stenbrohults prästgård gammal ek 550 m S kyrkan och jätteeken ca 700 m SSV kyrkan 2001. Råshult jätteek 200 m V Linnéstugan 2002. Sannolikt finns arten på betydligt fler ekar på Möckelsnäs, eftersom där finns många lämpliga träd och arten är lätt att missa.

Savlundlav *Bacidia incompta*. VU. Djäkabygd en gammal bok 500 m SSO gården 2002.

Liten lundlav *Bacidia phacodes*. VU. Råshult en bok SO slätterängarna 1994 samt Djäkabygd två gamla bokar 400 m S gården 1992 resp. 500 m SSO gården 2002. Diö bokskog fyra bokar 1998. Stenbrohults prästgård två bokar (rikligt på en), V resp. Ö vägen, ca 600 m S kyrkan 2001. Möckelsnäs, rikligt på vindbruten gammal bok på Krunan 2002. På samtliga lokaler med liten lundlav förekommer också lunglav.

Liten sönderfallslav *Bactrospora corticola*. VU. Möckelsnäs på 16 äldre ekar och två gamla lindar söder om herrgården 1992 samt minst åtta nya ekar med arten inom samma område 2002. Taxås en gammal lind 1994 samt Tångarne tre gamla lindar 400 m N Faxagården 2001 (Andreas Malmqvist). En detaljerad inventering skulle sannolikt avslöja Möckelsnäs som en av landets viktigaste lokaler för denna art, som kanske är en ansvarsart för Sverige (Gustafsson m.fl. 1995). Många av ekarna med sönderfallslav växer utanför det som naturreservat skyddade området, och gamla ekar avverkas fortfarande här. I motsats till de flesta hotade arter på ek tycks liten sönderfallslav föredra skuggade och halvöppna lägen i lövskog.

Alléaggelav *Candelariella reflexa*. VU. Höö rikligt på fristående gammal ask i hagmark 50 m SO gården 2001. Ny för Kronobergs län.

Parknål *Chaenotheca hispidula*. VU. Djäkabygd rikligt på en barklös bokhögstubbe 400 m S gården 2001. Högstubben är daterad av Mats Niklasson (opubl.) till 33 år (trädet dog alltså 1970). Höö jättealm 100 m S gården 2001 samt Möckelsnäs jättealm vid herrgården 2002.

Parasitsotlav *Cyphelium sessile*. VU. Stenbrohults prästgård gammal avenbok i bokskogen 500 m S kyrkan år 1992 samt jätteeken 700 m SSV kyrkan, på barkbit nedfallen från ca 10 m höjd, 2001.

Grynig lundlav *Bacidia biatorina*. NT. Möckelsnäs en lind på Krunan 1992 samt Djäkabygd två ekar, steril 600 m S gården 1992 resp. fertil 500 m SSO gården 2002. Diö bokskog två bokar 1998. Stenbrohults prästgård två gamla ekar i bokdominerad skog ca 600 m S kyrkan, fertil V vägen och steril Ö vägen, 2001.

Rosa lundlav *Bacidia rosella*. NT. Möckelsnäs två lönnar, en alm och en bok på Krunan, Taxås en ek och en alm V gården, Råshult en bok SO slätterängarna 1992 samt Djäkabygd två bokar 400 m S gården 1994. I den sistnämnda bokbacken påträffades ytterligare en bok med arten 2001 och 500 m SSO Djäkabygd på två gamla bokar 2002 (Sven Nilsson, conf. Svante Hultengren). Stenbrohults prästgård gammal grov bok ca 500 m S kyrkan 2001 (Sven Nilsson, conf. Svante Hultengren). Tångarne lönn 200 m V Faxagården 2001 (Andreas Malmqvist).

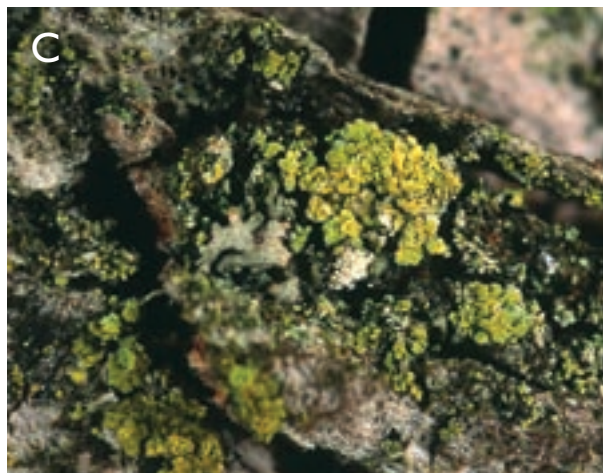
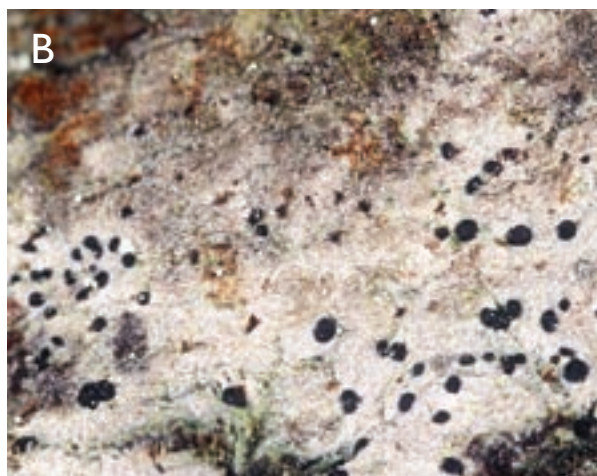
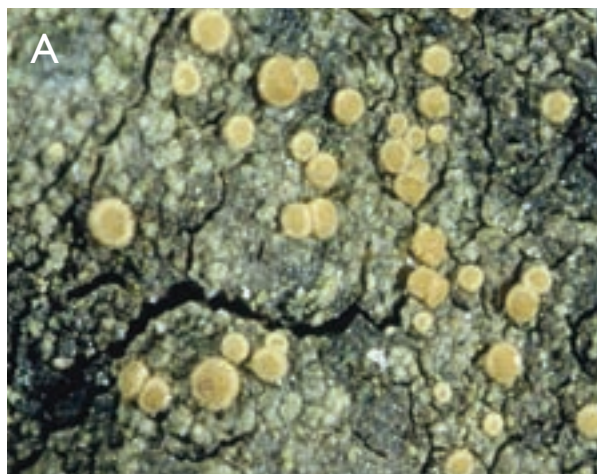
Stor knopplav *Biatora sphaeroides*. NT. Möckelsnäs två jättelindar på Krunan 1992.

Klosterlav *Biatoridium monasteriense*. NT. Möckelsnäs en jättebok på Krunan 1992 och rikligt 2002 på samma bok som blåst av under vintern. Ytterligare två gamla almar med arten hittades norr om föregående träd 2002.

Dvärgbägarlav *Cladonia parasitica*. NT. Möckelsnäs två ekstubbar 1992 och ytterligare två ekstubbar 2002, Taxås en vrakek 1992 samt Bölsö en ekstubbe 1992. Stenbrohults prästgård, rikligt på metergrov eklåga ca 600 m SSV kyrkan samt Höö ekstubbe 150 m S gården 2001. Tångarne ekstubbe NV Faxagården 2001 (Andreas Malmqvist).

Kvistlav *Fellhanera bouteillei*. NT. Djäkabygd på högvuxet blåbärsris i beteshagen ca 600 m S gården 1994. Återfunnen på samma plats 2001.

Blek kraterlav *Gyalecta flotowii*. NT. Möckelsnäs på Krunan, en alm 1992 och en gammal lönn 2002 samt Höö två gamla hamlade askar 1992.

Liten lundlav *Bacidia phacodes* (A) och liten sönderfallslav *Bactrospora corticola* (B) har relativt stora populationer i Stenbrohult. Alléägglav *Candelariella reflexa* (C) hittades som ny för Kronobergs län.

Foto: Svante Hultengren.

The lichens *Bacidia phacodes* and *Bactrospora corticola* have relatively large populations in Stenbrohult, while *Candelariella reflexa* was found as new for the region.

Mörk kraterlav *Gyalecta truncigena*. NT.

Möckelsnäs två lönnar på Krunan 1992.

Ny för Kronobergs län.

Almlav *Gyalecta ulmi*. NT. Möckelsnäs sju lönnar och sex almar på Krunan 1992 samt en jättealm vid herrgården 2002.

Höö tre almar 1992, men här noterades tio almar med arten 2001 (Sven Nilsson).

Bokkantilav *Lecanora glabrata*. NT. Höö en bok 1992 och Möckelsnäs en avenbok på Krunan 1992 samt ytterligare två avenbogar 2002. Djäknabygd på två gamla bokar 400 m S gården 1992 och en bok 500 m SSO gården 2002. Stenbrohults prästgård fyra gamla bokar 500 m SO kyrkan 1992, och ytterligare tre bokar med arten hittades 400–600 m S Stenbrohults kyrka april 2001. Diö bokskog en bok 1998.

Ädellav *Megalaria grossa*. NT. Möckelsnäs på Krunan 1992 resp. Taxås 300 m SV gården 1994 vardera en lönn.

Orangepudrad klotterlav *Opegrapha ochrocheila*. NT. Djäknabygd en mycket gammal bok 400 m SSO gården 1992. Möckelsnäs på hård ved inuti två avenbogar på Krunan 2002. Ny för Kronobergs län.

Mjölög klotterlav *Opegrapha sorediifera*. NT. Djäkna-bygd två gamla bokar, 400 m S gården 2001 resp. 500 m SSO gården 2002.

Bokvårtlav *Pyrenula nitida*. NT. Stenbrohults prästgård några bokar i bokbackarna S resp. SO gården samt Djäkna-bygd två bokar 400 m S gården 1992 och en bok 500 m SSO gården 2002. Möckelsnäs fem avenbokar och en bok på Krunan 1992 samt på Krunan en ny bok och minst sex nya avenbokar 2002, Diö bokskog tre bokar 1998 samt Höö en bok i NO 2001.

Liten blekspik *Sclerophora peronella*. NT. Höö två hamlade askar och en gammal lind samt Taxås två gamla lindar 1992. Djäkna-bygd på expone-rad ved på gammalt äppelträd vid gården (Gillis Aronsson, conf. Svante Hultengren) och rikligt inuti jättelind 300 m OSO gården 2002 (Sven Nilsson). Möckelsnäs två jättealmar intill herrgården 2002.

Kortskäftad parasitspik *Sphinctrina turbinata*. NT. Djäkna-bygd en mycket riklig förekomst i bok-backen 400 m S gården med förekomst på minst 16 bokar, varav rikligt på flera, samt även på en ek 150 m NO gården 1992. Stenbrohults prästgård några bokar och en ek 1992. Möckelsnäs S herrgården på nio ekar, fyra avenbokar och två lönnar, Höö en bok och en ek samt Råshult på fem bokar 1992. Diö bokskog en bok 1998.

Rännformig brosklav *Ramalina calicaris*. DD. Taxås på gren av fristående lönn 100 m Ö gården 2002.

Frostig trädgrönelav *Scoliosporum pruinosum*. DD. Stockanäs och Höö vardera en ek 1992. Ny för Kronobergs län.

• Svamp- och lavinventeringarna 1992–94 bekostades av Naturskyddsföreningen i sam-band med utvecklandet av Fem Ess-metoden (Rundlöf & Nilsson 1995). AnnChristin Nyström bidrog även senare med många vär-defulla svampfynd. Ingvar Nilsson deltog i den senaste kärlväxtinventeringen. Lavinventering i Diö bokskog bekostades av SUFOR-projektet (Uthålligt skogsbruk i södra Sverige). Mats Niklasson bidrog med uppgifter om trädåld-rar. Lövskogskartan erhöles från Länsstyrelsen genom Maj Rundlöf. Thomas Karlsson lämnade uppgifter om rödlistade kärlväxter från projek-tet Smålands Flora och granskade även manus. Uppgifter har även erhållits från ArtDatabanken. Sammanställningen har gjorts inom SUFOR.

Citerad litteratur

- Aronsson, G. 1991. Lindsål, *Holwaya mucida*, i Sverige. – Svensk Bot. Tidskr. 85: 9–18.
- Arup, U. & Ekman, S. 1992. Nyheter i södra Sveriges lavflora. – Graphis Scripta 4: 81–86.
- Arup, U. & Ekman, S. 1997. Presentation av arterna. – Ur: Arup, U. m.fl. (red.), Skyddsvärda lavar i sydvästra Sverige. SBT-förlaget, Lund, sid. 146–268.
- Arup, U., Fritz, Ö. & Gustavsson, H.-E. 1997. Skyddsvärda områden. – Ur: Arup, U. m.fl. (red.), Skyddsvärda lavar i sydvästra Sverige. SBT-förla-get, Lund, sid. 112–145.
- Arup, U., Ekman, S., Fritz, Ö., m.fl. 1999. Bark- och vedlevande lavar i ädellövskog på ön Jungfrun. – Svensk Bot. Tidskr. 93: 73–93.
- Christoffersson, I. 1989. Kronobergs Natur. – Läns-styrelsen i Kronobergs län, Växjö.
- Dahlberg, A., Croneborg, H. & Hallingbäck, T. 2000. Mykorrhizasvampar: Var femte art är röd-listad. – Svensk Bot. Tidskr. 94: 286–292.
- Eliasson, P. & Nilsson, S. G. 1999. Rättat efter Sko-garnes aftagande – en miljöhistorisk undersökning av den svenska eken under 1700- och 1800-talen. – Bebyggelsehistorisk Tidskrift 37: 33–64.
- Eriksson, O. & Ehrlén, J. 2001. Landscape fragmen-tation and the viability of plant populations. – Ur: Silvertown, J. & Antonovics, J. (red.), Integrating ecology and evolution in a spatial context. Black-well, Oxford, sid. 157–175.
- Fritz, Ö. & Larsson, K. 1996. Betydelsen av skog-lig kontinuitet för rödlistade lavar. En studie av halländsk bokskog. – Svensk Bot. Tidskr. 91: 241–262.
- Gustafsson, L. & Ahlén, I. (red.) 1996. Sveriges Nationalatlas. Växter och djur. – Bra Böcker, Höganäs.
- Gustafsson, L., Berg, Å., Ehnström, B. m.fl. 1995. Sveriges rödlistade skogsarter i ett internationellt perspektiv. – Svensk Bot. Tidskr. 89: 364–370.
- Gustafsson, K. A. 1980. Råshults Södregård, Sten-brohults socken. – Smålands museum, Växjö.
- Gärdenfors, U. (red.) 2000. Rödlistade arter i Sverige 2000. – ArtDatabanken, SLU, Uppsala.
- Hallingbäck, T. 1986. Lunglavarna, *Lobaria*, på reträtt i Sverige. – Svensk Bot. Tidskr. 80: 373–381.
- Hallingbäck, T. & Aronsson, G. (red.) 1998. Ekolo-gisk katalog över storsvampar och myxomyceter. Andra upplagan. – ArtDatabanken, Uppsala.
- Hanski, I. 2000. Extinction debt and species credit in boreal forests: modelling the consequences of different approaches to biodiversity conservation. – Ann. Zool. Fenn. 37: 271–280.
- Hedin, J. 1996. Habitat availability or forest conti-nuity as governing factor of the distribution of

- hole-dependent wood-beetles (Coleoptera). – Examensarbete, Ekologiska inst., Zooekologi, Lunds Universitet, Lund.
- Hylander, K. 1998. Härklomossa, *Dichelyma capillaceum* – ekologi och aktuell förekomst i Sverige. – Svensk Bot. Tidskr. 92: 95–111.
- Hård av Segerstad, F. 1924. Sydsvenska florans växtgeografiska huvudgrupper. – Uppsala.
- Johnsson, N. (ms) Uppgift å kärlekryptogamers och fanerogamers förekomst i Stenbrohult, Kronobergs län upprättad med ledning af undersökningar åren 1922, 1923, 1925 och 1927, kompletterad 1930, 1932. (opubl. förteckning som förvaras i Uppsala)
- Karlsson, T. & Nosslin, B. 1993. Floran i Älmeboda socken. – Älmebodaboken 35: 53–80.
- Karlsson, T. & Nosslin, B. 1994. Hur florän förändrats i Älmeboda på 120 år. – Älmebodaboken 35: 59–86.
- Larsson, K.-H. (red.) 1997. Rödlistade svampar i Sverige – Artfakta. – ArtDatabanken, SLU, Uppsala.
- Lindbladh, M. & Bradshaw, R. 1995. The development and demise of a Medieval forest-meadow system at Linnaeus' birthplace in southern Sweden: implication for conservation and forest history. – Veg. Hist. Archaeobot. 4: 153–160.
- Lindbladh, M. & Bradshaw, R. 1998. The origin of present forest composition and pattern in southern Sweden. – J. Biogeogr. 25: 463–477.
- Lindbladh, M. & Nilsson, S. G. 1999. Skog och träd i kulturlandskapet. Vegetationshistorien i Stenbrohult utifrån biologiska och historiska arkiv. – Svensk Bot. Tidskr. 93: 19–31.
- Linné, C. von 1741. Samling af Et hundrade växter upfundne på Gothland, Öland och Småland. – Kongl. Svenska Vetensk.-Acad. Handl. för Månaderna Julius, August och September 1741: 179–210.
- Linné, C. von 1755. Flora Svecica – Svensk Flora (i svensk översättning 1986). – Forum, Stockholm.
- Malmqvist, A. 2001. Tångarne. Inventering av värdefulla naturmiljöer samt naturvärdesavgränsning. – Naturcentrum AB, Stenungsund.
- Nilsson, S. G. 1993. Taxås/Möckelsnäs – herrgårdslandskap med arv från urtiden. – Ur: Nicklasson, A. (red.), Sydsjäländsk Natur IV: 128–142. Växjö.
- Nilsson, S. G. 1996. Gammelträd och grova döda träd i ålderdomliga kulturlandskap. – Kulturmiljövård häfte 5/6 år 1995: 77–85.
- Nilsson, S. G. 1997a. Biologisk mångfald under tusen år i det sydsvenska kulturlandskapet. – Svensk Bot. Tidskr. 91: 85–101.
- Nilsson, S. G. 1997b. Mörkbaggen *Grynocharis oblonga* (L.) (Coleoptera: Trogositidae) – en specialiserad vedskalbagge med relikutbredning. – Entomol. Tidskr. 118: 1–9.
- Nilsson, S. G. & Eliasson, P. 2000. Kostnadseffektivt bevarande av biologisk mångfald baserat på skogshistoria. – KSLA:s Tidskrift 139(6): 21–28.
- Nilsson, S. G. & Niklasson, M. manus. En naturvårdsstrategi för trädbevuxna marker i södra Sverige. – Utredning åt Naturvårdsverket 1999.
- Nilsson, S. G. & Nilsson, I. N. 1978. Floraförändringar i Stenbrohult under de senaste 100 åren. – Ur: Minnesskrift utgiven av Linnébygdens Naturvänner och Hembygdsföreningen Linné med anledning av Linnéjubileet. Älmhult, sid. 4–8.
- Nilsson, S. G. & Rundlöf, U. 1996. Natur och kultur i Stenbrohult. – Naturskyddsföreningen i Kronobergs län.
- Nilsson, S. G. & Rundlöf, U. 2001. Smålands beteshagar – naturvärden, historia och skötsel. – Naturkul och Naturskyddsföreningen i Kronoberg, Stenbrohult.
- Nilsson, S. G., Arup, U., Baranowski, R. & Ekman, S. 1994. Trädbundna lavar och skalbaggar i ålderdomliga kulturlandskap. – Svensk Bot. Tidskr. 85: 1–12.
- Oredsson, A. 1999. Nutida förändringar av florän i norra Skåne. – Svensk Bot. Tidskr. 93: 303–326.
- Rundlöf, M. 2002. Lövsjogsbestånd och vidkroniga lövträd i Möckelnområdet, Kronobergs län. Inventering baserad på infraröda flygbilder. – Länsstyrelsen i Kronobergs län, Växjö.
- Rundlöf, U. & Nilsson, S. G. 1995. Fem Ess metoden. Spåra skyddsvärd skog i södra Sverige. – Naturskyddsföreningen, Stockholm.
- Scheutz, N. J. 1864. Smålands flora, innefattande Kronobergs och Jönköpings läns fanerogamer och ormbunkar. – Växjö.
- Sernander, R. 1921. I Linnés fotspår. – Svenska Linnésällskapets Årsskrift 4: 33–64.
- Thor, G. & Arvidsson, L. (red.) 1999. Rödlistade lavar i Sverige – Artfakta. – ArtDatabanken, SLU, Uppsala.
- Tyler, T. & Olsson, K.-A. 1997. Förändringar i Skånes flora under perioden 1938–1996 – statistisk analys av resultat från två inventeringar. – Svensk Bot. Tidskr. 91: 143–185.
- Öckinger, E. 2001. Dispersal, habitat requirements and population dynamics of the lichen *Lobaria pulmonaria*. – Examensarbete, Ekologiska inst., Lunds Universitet.

ABSTRACT

Nilsson, S. G., Aronsson, G. & Hultengren, S. 2003. Biologisk mångfald i Linnés hembygd i Småland. 2. Rödlistade växter och svampar i Stenbrohults socken. [Biodiversity at Linnaeus's birthplace in Stenbrohult, southern Sweden. 2. Red-listed plants and fungi.] – Svensk Bot. Tidskr. 97: 74–93. Uppsala. ISSN 0039-646X.

We present the red-listed plants and fungi that have been found in the central parts of the parish of Stenbrohult. Here, Carl Linnaeus was born in 1707, and he spent his summers here until 1728. Of the 11 currently red-listed vascular plants that have been recorded since 1970 all occurred there also 300 years ago. Bryophytes, lichens and fungi have mainly been investigated during the last 15 years, but bryophytes still only in a small part of the study area. Three species of bryophytes, 51 of fungi and 26 of lichens that are red-listed in Sweden have been found in the area since 1970. These high numbers of red-listed fungi and lichens are surprising because the region has been assumed to be among the most species-poor in southern Sweden. The reasons for the high biodiversity in Stenbrohult are 1) many very old trees of southern deciduous tree species (mainly oak, beech and lime), 2) several remnants of southern deciduous forests with long-term tree continuity, 3) several unfertilized pastures and meadows with late harvest still maintained by grazing and mowing, 4) some forests and pastures with more calcium-rich soils than in the surrounding region, and 5) a large unpolluted lake (Möckeln) with a natural water regime. Threats to the long-term survival of the red-listed species are discussed. At least the following red-listed vascular plants have disappeared from the study area during the last 150 years: *Tephrosia palustris*, *Crassula aquatica*, *Bromus secalinus*, *B. arvensis*, *Sherardia arvensis*, *Anthemis cotula*, *Agrostemma githago*, and possibly *Radiola linoides*, and *Lycopodiella inundata*. The lichen *Lobaria scrobiculata* was collected at two sites in 1935 and 1942, *Collema fasciculare* before 1767 and *Ramalina thrausta* in 1935, but these red-listed lichen species are now locally extinct. The need for rapid habitat restoration to lower the "extinction debt" is stressed. This is especially urgent for features that have declined most since Linnaeus's time, e.g. old oaks, unfertilized pastures, and meadows with late mowing followed by grazing.

Sven G. Nilsson är professor i zoöekologi vid Lunds universitet och undervisar och forskar om hur man ska bevara den biologiska mångfalden. Hans forskning har omfattat fåglar, kärlväxter och under senare år särskilt vedskalbaggar och dagfjärilar. Han är född och uppvuxen och bor återigen i Stenbrohults socken.

Adress: Ekologiska institutionen, Ekologihuset, 223 62 Lund

E-post: sven.nilsson@zoekol.lu.se

Gillis Aronsson är biolog och naturvårdare på Upplandsstiftelsen. Han arbetar bland annat med naturinventeringar och naturskydd i Uppsala län. Gillis naturengagemang spänner över flera organismgrupper, men han är särskilt intresserad av svampar. Han är uppvuxen i Långhult i Virestads socken, grannsocken till Stenbrohult.

Adress: Upplandsstiftelsen, Box 26074, 750 26 Uppsala.

E-post: gillis.aronsson@upplandsstiftelsen.c.se

Svante Hultengren är biolog, naturvårdare och konsult. Han arbetar med naturinventeringar, information samt natur- och miljöutredningar i hela Sverige. Svante är intresserad av många olika organismgrupper, men känner sig allra mest hemma bland lavarna. Han är uppvuxen i Stenungsund, som ligger ganska långt från Stenbrohult.

Adress: Naturcentrum AB, C.W. Borgs väg 4, 444 31 Stenungsund

E-post: svante.hultengren@naturcentrum.se